

2. Gondolatok a romániai magyar közoktatásról

2009.

1.
SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2009. MÁRCIUS • ÚJ ÉVFOLYAM • 1. SZÁM

Oktatási adó-vevő 3.

A tudás tőzsdéje 5.

Lélekjelenlét 6.

ISSN 2065-9725

ÁRA 2,5 LEI

Kedves tanárok, jövődóbeli szerzők!

Mivel a *Magyar Közoktatás* a romániai magyar oktatás vitatott kérdéseinek fóruma is kíván lenni, kérjük, fejtsek ki véleményüket, osszák meg az olvasókkal tapasztalataikat, ötleteiket a következő témák valamelyikében:

1. Olvasóvá nevelés az iskolában (A kötelező és nem kötelező olvasmányok)
2. A román nyelv és irodalom oktatásának buktatóiról
3. A tantervi szabályozáshoz való viszonyulás gyakorlati kérdései
4. Hogyan tarthatjuk ébren a diákok érdeklődését?

A legjobb írásokat a lap hasábjain közöljük, szerzőjük könyvjutalmat nyer. A közlendő írások maximális terjedelme 4000 leütés (szóközökkel). (Kérjük, ha módjukban áll, mellékeljenek digitális fényképet is.)

Kérjük, jelezzék, hogy a felhívás melyik pontjára jelentkeznek.

Írásaikat, véleményüket, javaslataikat, ötleteiket az mko@communitas.ro e-mailcímen fogadjuk.

A szerkesztőség

A Csíki Székely Múzeum időszakos kiállítása (2009. február 15–május 3.)

Tatárjárás 1241–1242

A kiállítás társszervezői: Békés Megyei Múzeumok Igazgatósága, Nemzeti Kulturális Alap, a magyarországi Megyei Múzeumok Igazgatóságainak Szövetsége, Magyar Nemzeti Múzeum.

A magas szakmai színvonalat képviselő, alapvetően látványcentrikus kiállítás kiválóan alkalmas arra, hogy minden korosztály és társadalmi réteg számára maradandó élményt nyújtson. A szokványostól eltérő, látogatóbarát tárlatot meglátogató diákok játszva ismerhetik meg a IV. Béla korabeli Magyarország történelmét.

A 200 millió forint értékű műkincs-állományt 16 múzeum adta össze, az interaktív, multimédiás rendszerrel ellátott kiállítást először a Magyar Nemzeti Múzeumban mutatták be. A vándorkiállítás egyedüli romániai helyszíne, a Csíki Székely Múzeum partneri kapcsolatot alakított ki a székelyföldi tanfelügyelőségekkel, a MAKOSZ-szal, továbbá számos civil szervezettel. A Communitas Alapítvánnyal mint kiemelt támogatóval közösen szervezték meg az immár hagyományossá vált vetélkedőt az erdélyi iskolák számára. A vetélkedő keretében több ezer erdélyi magyar diák számára adódott lehetőség a kiállítás kedvezményes megtekintésére.

Az alapvetően didaktikus jellegű kiállítás nyújtotta élményt minden vasárnap múzeumpedagógiai

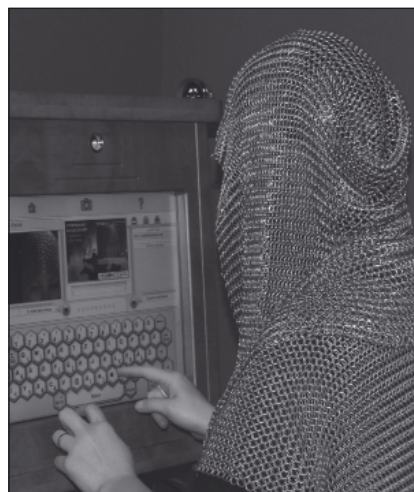
foglalkozás egészíti ki, melynek keretében alkalom nyílik megismerkedni a korabeli kézművesség fortélyaisal, mint például: nyílveszőkészítés, jurtaépítés, láncingkészítés, kötélverés, díszítőművészet, fegyverhasználat.

A kiállítást, nyitva tartása első hónapjában, több mint 10 000 érdeklődő tekintette meg.

További információk:
www.csikimuzeum.ro

GYARMATI ZSOLT
múzeumigazgató

Tartalom

Lászlófy Pál: Gondolatok a romániai magyar közoktatásról	2
<i>Oktatási adó-vevő – honlap, adatbázis, havilap</i>	3
Ambrus Ágnes: Írásbeli nyelvhasználat és igényesség	4
Erdős Nándor: A tudás tőzsdéje	5
Román Mónika: Hiteles szülői és tanári gesztusok	6
Pataki-Péter Andrea: Bábeli zűrzavar	8
Balázs Antónia, Szucher Ágnes: „Tökéletes tanár és diák nem létezik”	10
Ketesdy Beáta: Szalonnával bekent iskola, avagy miért jó suliba járni?	11
Jakab Hajnalka: Az új óvodai Curriculum margójára	12
Marchiş Julianna: Pontos, könnyen módosítható rajzok	13
Farcádi Botond: Amikor a tanár fél a feleletétől	15

8

Tanárszemmel

Pataki–Péter Andrea, a csíkszeredai Venczel József Iskolaközpont filozófiatanára: *Bábeli zűrzavar – A tanárok és diákok közti kommunikáció buktatóiról*

10

Diákszemmel

Szucher Ágnes marosvásárhelyi és Balázs Antónia gyergyószentmiklósi diák írása: *„Tökéletes tanár és diák nem létezik”*

11

Szülői szemmel

Ketesdy Beáta: *Szalonnával bekent iskola, avagy miért jó suliba járni?*

12

Óvoda

Jakab Hajnalka, a sepsiszentgyörgyi Árvácska óvoda óvópedagógusa: *Az új óvodai Curriculum margójára*

Beköszönő

A tartalmában és formájában is megújuló, ezentúl Kolozsváron szerkesztendő havilap, amelyet kezében tart az Olvasó, a romániai magyar oktatás minden szereplőjét meg kívánja szólítani. Nemcsak a tanárokat, tanítókat, óvónőket, hanem a „főhőst”, az egyszeri és megismételhetetlen adottságokkal bíró individualitást: a gyermeket is. Ugyanakkor természetesen szólni kíván a szülőkhöz, akik a pedagógusokkal együtt a diákhoz való viszonyulás kulcsfigurái a nevelésben. A most újragyúrt havilap egyik címzettje tehát a felnőtt, aki együtt éli át a gyermekkel az oktatás mindennapjainak ezerféleképpen értelmezhető kalandjait: a buktatókat, a nyílt terepen hirtelen előbukkanó vagy éppenséggel jól elrejtett csapdákat, a hétköznapi feszültségeket és ünnepnap örömeit. És ő az, aki a gyermeki lélekhez való viszonyulás millió lehetőségének egyetlen felelőse. A lap másik – közvetlen és közvetett – címzettje pedig maga a gyermek, hiszen óvodástól érettségizőig minden korosztályt érintenek a romániai magyar oktatás sarkalatos, vitatott pontjai.

A felnőtt az, akinek elsősorban viszonyulnia kell a gyermek kép-lékeny világának, életkorának, alkatának törvényeihez – az oktatásban éppúgy, mint olykor felhőtlen, olykor pedig hatványozottan konfliktusos kapcsolatuk minden területén. És „csak” másodsorban várható el a gyermektől, hogy ő viszonyuljon a felnőtti világ elvárás- és szabályrendszeréhez. Így a pedagógus és a szülő választásán és felelősségén áll vagy bukik, hogy milyen irányba indul el a gyermek, illetve az is, hogy elsimítható-e, zökkenőmentesebbé tehető-e a diák és az elvárások, illetve a lelkesedés/érdeklődés és teljesítmény viszonya az iskolai oktatásban. A Magyar Köznevelés kiadója, a „feladó” fogódzókat szeretne nyújtani a „címzetteknek” ahhoz, hogy összefüggéseikben legyenek láthatóak a romániai magyar oktatás problémái. A lap, amely ezentúl a pedagógusok, diákok és szülők közös ügyének vitatott kérdésköreire próbál rávilágítani, azt szeretné, hogy terítékre kerüljenek az oktatás, nevelés nagyvív tendenciái, perspektívái éppúgy, mint a szakmai, metodikai kérdések vagy a tanári, szülői, diákszerepkörre reflektáló személyesebb gondolatok. A Magyar Köznevelés tájékoztatni is kíván, ugyanakkor fóruma szeretne lenni olyan életszerű, továbbgondolásra, állásfoglalásra késztető megnyilatkozásoknak, amelyek segítségével áthidalhatóbbá válhat mindaz, ami olykor göröngyössé teszi a lap „címzettjei”: a pedagógusok, a szülők és a diákok közös terepét. Hogy a romániai magyar oktatás egymástól elidegenedő, eltávolodó, sőt olykor egymásnak feszülő szempontjai kivetülhessenek és – közeledhessenek egymáshoz.

Kimuli

Gondolatok a romániai magyar közoktatásról

Az oktatás minden területére kiterjedő, szerkezeti és tartalmi változások igénye már közvetlenül az 1989-es rendszerváltást követően megfogalmazódott. Nyilvánvalóvá vált, hogy a megcélzott, politikai pluralizmuson alapuló demokratikus társadalmi berendezkedés összeegyeztethetetlen az akkori, erősen centralizált, korszerűtlen műveltségisményt közvetítő, szerkezetében és eszközrendszerében is devalválódott oktatási-nevelési rendszerrel. Ezért mindenekelőtt a demokratikus társadalom irányelvei és az oktatási rendszer fejlesztése közötti összhang megteremtése vált szükségessé. Íme néhány az első helyzetértékelések alapján

A kerettantervek nem tehermentesítették megfelelőképpen a diákok iskolai programját.

megfogalmazott fejlesztési prioritások közül: az állami iskolamonopólium felszámolása, az irányítási struktúrák demokratizálása, a korszerű ismeretek megjelenítése a tananyagokban, az oktatás minőségének a javítása, az oktatási módszereknek és az iskola belső világának a humanizálása, a tanári és tanulói igényekhez igazítása, a szülői választás szabadságának a növelése, a korszerűbb (a modern piacgazdaság igényeihez alkalmazkodó) iskolaszervezetek kialakítása.

Az oktatás szakmai és emberi feltételei

A fentiekkel egyidőben és összhangban született meg a romániai magyar közösség oktatáspolitikai célkitűzése: a képzés minden területére, formájára és szintjére kiterjedő, teljes értékű, működési és tartalmi autonómiával rendelkező, anyanyelvű oktatási-nevelési rendszer feltételeinek kiépítése az európai integráció szellemében átalakított országos rendszer keretében. A kisebbségi és ezen belül a magyar tannyelvű oktatás létjogosultságát csak az indokolhatja, hogy képes-e korszerű, versenyképes tudást biztosítani az anyanyelvükön tanuló fiataloknak. Ennek az elvárásnak a teljesítése a közvetített tudás minőségén, illetve azon is múlik, hogy milyen mértékben sikerül az oktatás gyakorlatában érvényesíteni a hatályban lévő törvények által kínált lehetőségeket, jogokat, milyen mértékben sikerül biztosítani az oktatással kapcsolatos sajátos érdekvédelem szakmai és emberi feltételeit. Ugyanakkor azon is, hogy milyen mértékben veszik tekintetbe az oktatással kapcsolatos igények és elvárások felmérése és megfogalmazása során az illető helyi közösség anyagi és humán erőforrásainak, fogadóképességének pontos, naprakész jellemzőit.

Hiányosságok – a teljesség igénye nélkül

A közzétett és alkalmazott reformintézkedések „ígéreteinek” gyakorlatba ültetése azonban távolról sem váltotta be azokat az elvárásokat, amelyeket joggal fogalmazhattak

meg a romániai oktatás szereplői. A teljesség igénye nélkül, néhány példa erre:

- A bevezetésre kerülő új kerettantervek nem tehermentesítették megfelelőképpen a diákok iskolai programját.
- A választható tantárgyakra fordítható órakeret korlátozott, így csökkenti a diákközpontú oktatási szemlélet érvényesítésének lehetőségét.
- A bevezetett úgynevezett „alternativitás” nem fedi azt, amit a megnevezése takar; a reform alternatív jellege a tantárgyprogramok és a tankönyvek tekintetében sem jelent mást, mint a már meglévőt és legtöbbször még a réginél is többet markoló újat. A tankönyvek – ha tetszősebb külsejűek, jobban szerkesztettek is – elsősorban információközpontúak, és nem a készségek, képességek kialakítását, erősítését célozzák.
- A magyar nyelvű oktatás kerettanterveiben hatványozottan jelentkeznek a fenti hiányosságok: az elmúlt évek gyakorlatához képest alig vagy egyáltalán nem csökkent az osztályok heti óraszámja. A túlterhelés így továbbra is egyik alapvető oka marad az anyanyelvükön tanulók folyamatos létszámcsökkenésének – ez pedig a tagozatok és a kis létszámú iskolák megszűnéséhez vezethet.

Diákközpontú követelményrendszer

Pedig többször, többen is megfogalmazták, hogy a valódi megoldást a közoktatási rendszer egészére alkalmazott, globális szemléletet érvényesítő, képességközpontú reform bevezetése jelentené, amely nem évfolyamokra és még csak nem is oktatási szintekre bontva fogalmazná meg az oktató-nevelő munka célkitűzéseit, követelményrendszerét, hanem a közoktatás egészére vonatkozóan. A diákközpontú követelményrendszerből kiindulva az egyes oktatási szinteknek, életkori sajátosságoknak megfelelő tartalmak, feladatok elosztásával, az alapoktól építkező tantervek szerkesztésével oldható fel a tanulók már-már elviselhetetlen túlterhelése. Ezért mielőbb szükség volna az igények, lehetőségek minél szélesebb körben alkalmazott felmérésére, új szemléletet tükröző, valóban alternatív tantárgyprogramok és tankönyvek szerkesztésére. S ennek megvalósításához megfelelően képzett, oktatási gyakorlattal is rendelkező szakemberekre és – nem kevés pénzre lenne szükség.

- Mielőbb szükség lenne valóban alternatív tantárgyprogramok és tankönyvek szerkesztésére.

LÁSZLÓFY PÁL

a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének elnöke

Oktatási adó-vevő – honlap, adatbázis, havilap

Az RMDSZ Ügyvezető Elnökségének Oktatási Főosztálya három kezdeményezéssel járul hozzá a hatékony romániai magyar oktatástámogatási és -stratégiai feltételek megteremtéséhez: a megújult *Magyar Közoktatás* című havilap kiadásával, a *magyaroktatás.ro* honlap és a Romániai Magyar Közoktatási Adatbázis működtetésével.

www.magyaroktatás.ro

● A pedagógusnak és a diáknak folyamatosan tovább kell képeznie magát, lépést kell tartania a világban, a társadalomban végbemenő változásokkal, a tudományos szemléletek újdonságaival – enélkül nem szólhat hitelesen mindarról, amiről beszélnie kell. Ez készítetett bennünket arra, hogy a jelenleg tapasztalható, pedagógusokat, diákokat és szülőket egyaránt érintő hiányosságok pótlására honlapot hozzunk létre. A honlapon (szerkeszti Mihályfalvi Katalin és Katona Hajnal), melyet 2009. április 15-étől látogathatnak az érdeklődők, elsősorban az oktatásügyi kérdésekre, szakmai konferenciákra,

továbbképzőkre, vizsgarendszerekre és országos szintű vizsgákra (egységes dolgozatírásra, érettségi vizsgákra), regionális szintű versenyekre, pályázatokra vonatkozó információkat szeretnénk könnyebben elérhetővé tenni, ugyanakkor ismertetni fogjuk a magyar nyelven történő tanulás és továbbtanulás lehetőségeit is. Továbbá meg szeretnénk könnyíteni a pedagógusok munkáját is. Ezt egyrészt a honlap didaktikai adatbázisa teszi majd lehetővé, ahol az oktatóknak lehetőségük nyílik közvetett tapasztalatcserére. Másrészt a honlapon szakmai fórum is indul, amelyen a pedagógusok megbeszélhetik egymással gondolataikat, tanácsot kérhetnek és adhatnak. Ugyanakkor a tanulási nehézségekkel vagy más gondokkal küzdő gyermekek kezelésére, nevelésére vonatkozóan a pedagógusok tanácsot kérhetnek a velünk együttműködő pszichológustól.

Közoktatási adatbázis

● Az RMDSZ Ügyvezető Elnökségének Oktatási Főosztálya 2005-ben hozta létre az interneten elérhető Közoktatási Adatbázist, amely az RMDSZ honlapján (www.rmdsz.ro/oktatas) tekinthető meg. Az adatbázis naprakész információkat nyújt az oktatási intézményeinkről, a diákok és pedagógusok létszámáról. A programot állandóan tökéletesíteni szeretnénk, hiszen a romániai magyar érdekltségű oktatási intézmények rendszerének áttekintéséhez elengedhetetlenül fontosak a naprakész adatok és az intézményekhez kapcsolódó információk. Hasonlóképp nélkülözhetetlenek az adatbázisban található adatok például a tankönyvírás/-kiadás tervezésénél, de oktatástámogatási és -stratégiai koncepciók kidolgozásánál is. Eddig összesen 730 közoktatási intézmény (óvoda és iskola) regisztrálta magát. Jelenleg a magyar tagozattal is rendelkező iskolák 65 százaléka szerepel az adatbázisban, amely azonban csak akkor lesz használható, ha a feltöltöttség teljes. Az Oktatási Főosztály más forrásokból: a tanfelügyelőségektől és a bukaresti Nevelési, Kutatási és Innovációs Minisztériumból is kap adatokat, amelyek sok esetben pontatlanok, mivel nincsenek nemzetiségekre lebontva, ezért csak következtetni lehet a magyarságra vonatkozó

- A honlapon
- az oktatásügyi kérdésekre,
- vizsgarendszerekre, országos szintű vizsgákra vonatkozó információkat
- szeretnénk könnyebben elérhetővé tenni.

- A közoktatási adatbázisban található információk
- nélkülözhetetlenek például a tankönyvírás és -kiadás tervezésénél.

számadatakra. A másik gond az adatok összegyűjtésénél és feldolgozásánál tapasztalt következetlenség, hiszen évente más-más szempontok szerint gyűjtik és rendszerezik ezeket. Ahhoz, hogy a jelenlegi helyzetet javítsunk, tisztelettel kérünk minden, még nem regisztrált oktatási intézményt, hogy jelentkezzen az RMDSZ Ügyvezető Elnökségének Oktatási Főosztályán a 0264/44 14 01-es tel/faxszámon vagy e-mailben a zoltan@rmdsz.ro címen, hogy megkaphassa az adatbázisba való belépéshez szükséges azonosítót és a jelszót.

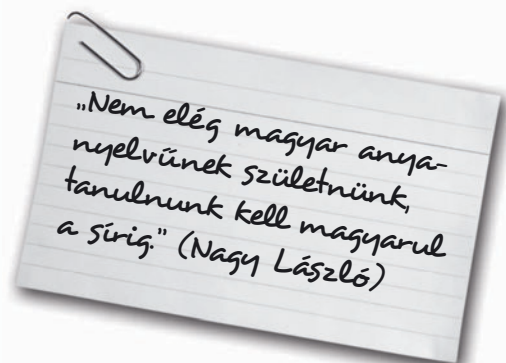
A megújult havilap

● Az RMDSZ Ügyvezető Elnöksége Oktatási Főosztálya és a Communitas Alapítvány 2009 márciusától megújult tartalommal és formával jelenteti meg a *Közoktatás* című havilapot *Magyar Közoktatás* címmel (alcíme *Romániai magyar oktatási figyelő*). A pedagógusok, szülők és diákok kezébe korszerű sajtóterméket szeretnénk adni, amelyben terítékre kerülnek a romániai magyar közoktatás érintettjeinek és az oktatási rendszernek a problémái. A lap hitelesen tájékoztatja a pedagógusokat, szülőket és diákokat a romániai magyar oktatás helyzetéről; ugyanakkor olyan írásokat (véleményanyagokat, szakmai/metodikai kérdéseket megközelítő cikkeket) közöl, amelyek feltárják a szülők, pedagógusok, diákok oktatással kapcsolatos problémáit, és megoldást keresnek azokra. Ezenkívül információkat nyújt az aktuális pályázási lehetőségekről; ismerteti és értelmezi az oktatási törvényeket, határozatokat, rendeleteket, és az oktatásra vonatkozó jogi tanácsadással is szolgál. A *Magyar Közoktatás* havilap és a magyarkozoktatás.ro elektronikus kiadvány nem utolsósorban publikációs lehetőséget biztosít a romániai magyar pedagógusok számára.

az RMDSZ Ügyvezető Elnöksége Oktatási Főosztályának munkatársai

Az Implom József verseny országos döntője

Írásbeli nyelvhasználat és igényesség

Első ízben szervezték meg a középiskolások Implom József helyesírási versenyének országos döntőjét, az eseményre Sepsiszentgyörgyön került sor. A vetélkedő ettől a tanévtől kezdve a minisztérium által is elismert és támogatott rendezvénné vált.

● Mostanig az Implom József helyesírási verseny megyei szakaszán legtöbb pontszámot elért tanulók közül választották ki azokat, akik részt vettek a verseny magyarországi, gyulai szakaszán. A kolozsvári Bölcsészkar Nyelvészeti Tanszékének oktatói egyetemisták bevonásával ellenőrizték a megyei bizottságok értékelését, így alakult ki a legjobbak végleges pontszáma.

Az országos döntő szervezése

Az Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetségének elnöke, dr. Péntek János professzor és a Nyelvészeti Tanszék oktatói úgy látták, hogy objektívebb lesz az eredmény, ha a diákok azonos feltételek között versenyeznek, és ugyanaz a bizottság értékeli a dolgozatokat, ezért a minisztérium Kisebbségi Osztálya tisztségviselőivel együttműködve a Mikes Kelemen Liceumban megszervezték az országos döntőt.

A verseny ettől a tanévtől kezdve a minisztérium által is elismert és támogatott rendezvénné vált. A megyei versenyek legjobbjai, 62 liceumi tanuló vállalta a megmérettetést január 30–31-én Sepsiszentgyörgyön. A verseny szabályzatának megfelelően a liceumi osztályok mind egy csoportban mérték össze erejüket, a feladatok nem különböztek osztályonként. A zsűri tagjai Kádár Edit adjunktus, Zsemlyei Borbála egyetemi tanársegéd, Bánházi Emőke minisztériumi tanácsos és Ambrus Ágnes Kovászna megyei szakfelügyelő voltak, elnöke pedig dr. Péntek János professzor. A verseny feladatlapját és a tollbamondás szövegét Cs. Nagy Lajos, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem docense és N. Császi Ildikó, a Károli Gáspár Református Egyetem docense állította össze. Kerekes Dorina, a Mikes Kelemen Elméleti Liceum igazgatónöje és Erdély Judit magyartanár, az Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetségének alelnöke a záróünnepségen bejelentette, hogy hagyományt teremtenek, és a következő években is házigazdái lesznek a versenynek.

Tollbamondás: erdélyi vonatkozású szöveg

A tollbamondás hiba nélküli leírása ötven pontot ért, szövege figyelembe vette az erdélyi helyi sajátosságokat: Mikes Kelemen életéhez és pályájához kapcsolódott. Így elkerülte, hogy olyan történelmi személyiségek nevét kelljen a hagyományörző alapelv szerint leírni, akikről esetleg az erdélyi tanulók az iskolában nem tanulnak. A Mikes családnévén kívül csak a Rákóczi és a Thököly név szerepelt a szövegben, az idegen földrajzi nevek közül pedig a Versailles és

a Marseille ragos alakja. Azzal a kérdéssel is találkozott a versenyzők, hogyan kell helyesen idézni egy szószerkezetet vagy teljes mondatot, és hogyan kell azokat a szövegbe építeni. A tollbamondás a diákok lehetséges mindennapi írásbeli nyelvhasználatában jelenítette meg a helyesírási problémákat. Egyetlen kérdés vetődhet fel a tollbamondás szövegével kapcsolatban: a kilencedikes diáknak nem biztos, hogy olyan részletes tudása van Mikessel vagy a stílustörténeti korszakokkal kapcsolatban, mint egy tizenkettedikesnek, így nagyobb eséllyel téved például a Thököly név vagy a rokokó, illetve a barokk szavak leírásakor.

A díjazottak

A verseny első három helyezettje tizenkettedikes tanuló: Kerekes Zsolt (Nagykárolyi Elméleti Liceum), Dimény Hajnalka (Mikes Kelemen Elméleti Liceum, Sepsiszentgyörgy), Mihály András (Segítő Mária Teológiai Liceum, Csíkszereda). Dicséretben részesültek: Rangyák Zsuzsa-Kincsem (XI. o., Székely Mikó Elméleti Liceum, Sepsiszentgyörgy), Szabó Enikő (X. o., Mikes Kelemen Elméleti Liceum, Sepsiszentgyörgy), Ecsedy-Baumann Brigitta (IX. o., Brassai Sámuel Elméleti Liceum, Kolozsvár), Tulit Gyopár (X. o., Mikes Kelemen Elméleti Liceum, Sepsiszentgyörgy), Nagy Ágnes (XII. o., Báthory István Elméleti Liceum, Kolozsvár), Deák Anna (XII. o., Unitárius Teológiai Liceum, Kolozsvár), Simon Anikó (XI. o., Zajzoni Rab István Liceum, Hétfalu), Búzás Ernő (XI. o., Benedek Elek Elméleti Liceum, Székelyudvarhely).

A Kárpát-medencei döntőt közel két évtizede a Körös-parti városban, a gyulai Erkel Ferenc Gimnáziumban szervezik. Az idén először anyagi okokból csökkenteni kellett a létszámot, így csak a kilencedikes és a tizedikes diákok vehetnek részt a gyulai versenyen.

Felkészítés – nem csak a versenyre, az igényes nyelvhasználatra is

A felkészítő tanárok évről évre a helyesírás ügye mellett a felkészítők tanárok elvárásaitól tesznek tanúbizonyságot, a felkészítés során arra nevelik a diákokat, hogy igényesek legyenek önmaguk írásbeli nyelvhasználatával szemben, arra, hogy a helyesírás területén nincsenek elhanyagolható, mellékes kérdések, és hogy gondolatainkat írásban is helyesen kell kifejeznünk. Az sms-ek, a chatelések korában nem is olyan könnyű ébren tartani a nyelvőrző figyelmet, az igényességet, és tudatos, helyes nyelvhasználatra szoktatni a diákokat.

Ezért illeti föltétlenül dicséret a felkészítő tanárok kitartását és lelkesedését.

AMBRUS ÁGNES
Kovácsna megyei szakfelügyelő

Játékos félévzárás a gyergyószentmiklósi Fogarassy Mihály iskolában

A tudás tőzsdéje

Tőzsde – mit jelenthet ez a szó egy általános iskolába járó gyerek számára? Nos, sok mindent. Egyesek számára pénzt, mások számára üzletet. A gyergyószentmiklósi Fogarassy Mihály általános iskola 5–8. osztályos tanulói számára pedig szórakoztató, játékos vetélkedőt.

Amikor a vetélkedő megszervezésén gondolkodtam, az volt a célom, hogy olyan vetélkedőt hozzak létre a diákok számára, amely során játékosan, szórakozva adnak számot a félév vagy a tanév alatt szerzett ismereteikről. Azt is megfogalmaztam célként, hogy a tanulók úgy „feleljenek”, hogy ne legyen bennük az a szorongás, feszültség, amely egy-egy dolgozatíráson, képességvizsgán, egyszeri feleléskor jellemzi a lelkiállapotukat. Ugyanakkor a kollégáimmal együtt szeretnénk a gyerekekben a döntésképeséget és a logikus gondolkodást is fejleszteni ezeken a vetélkedőkön. Nem utolsósorban, ugyancsak a célok között szerepel az is, hogy ha a vetélkedő sikeresnek bizonyul, akkor kiterjesztenénk városi, megyei, akár erdélyi szintre is.

Csapatszín, csapatszázló

2008. január 28-án második alkalommal került sor a Tőzsde vetélkedőre, amelyen szintén szép számban vettek részt a diákok. A versenyen részt vevő 63 tanuló a következőképpen alkotott hét csapatot: minden évfolyamról (5–8.) beválogattak a tanulók egy-egy lányt és fiút, a kilencedik tag pedig a csapatkapitány volt: őt bármelyik évfolyamról hívhatták. Minden csapatnak saját zászlót kellett készítenie és szint kellett választania. A vetélkedőre egyébként nemcsak a diákok készültek nagy izgalommal és lelkesedéssel, hanem az iskola pedagógusai is.

Mi zajlik a Tőzsdén?

Minden csapat kap a vetélkedő elején 1000–1000 pengőt. Ezt a „pénzösszeget” a tudásuk által kamatoztatgatják, minden diáknak egyszer részt kell vennie mindenik tantárgyműhely próbáján. A műhelyt vezető szaktanár

• „Pengőn” vásárolt győzelem. Tizenegy tantárgyműhelyben versenyeztek a diákok

által összeállított kérdések közül kell egyet húzniuk, amelyre válaszolnak. Ha jó a válasz, megtöbbszörözik a pénzüket, ha viszont rossz választ adnak, veszítenek a kezdő pénzösszegeből. Ezt követően a szaktanár aláírja a tanulók játéklapját. Abban az esetben, ha minden tanár aláírta azt, akkor a tanulók ismét jelentkezhetnek egy próbatételre a műhelyekbe. A diákok csak kétszer mehetnek egy-egy műhelybe, hogy mindenki felmérhesse a tudását minden tantárgyból.

A „jövedelemmel” a csapatok különböző értékű részvényeket vásárolhatnak. Összesen tíz részvényt lehet vásárolni, az első a legolcsóbb, az utolsó a legdrágább, és a versenyt az összes részvény megszerzésével lehet megnyerni. Az állandó műhelypróbák mellett a csapatok zászlóit is díjaztuk. A mostani vetélkedőn összesen 11 műhely volt: román, magyar, angol, matematika, biológia, természettudományok – ide tartozik a fizika és a kémia –, történelem, földrajz, vallás, technológiai nevelés, sport és kézügyesség.

Diákvélemények tükrében

Megkérdeztünk néhány diákot a vetélkedő hangulatáról, jelentőségéről, arról, hogy szeretnék-e, ha lenne folytatása, esetleg más iskolák diákjaival is összemélnék-e a tudásukat. A megkérdezett diákok véleménye hűen tükrözi a vetélkedő hangulatát, jelentőségét. Pázmán Zsombor örült, hogy a

vetélkedő során szórakozva tanulhattak, hogy a kérdések nem voltak nehezek és lefedték az egész félévben tanult anyagot. Tekse Krisztina hangulatosnak tartja a Tőzsdét, mert jóval lazább, mint a felelés vagy dolgozatírás. Magyarai Pál kiemelte, hogy nemcsak az ismeretekről lehetett játszva számot adni, de a vetélkedő megtanítja őket, hogyan kell a pénzt beosztani, jól befektetni. Sikó Dorottya és Fodor Tamás fontosnak tartotta a versenyszellemet, mert, mint mondták, mindenki győztesen fejezi be a vetélkedőt. Valamennyi diák kihangsúlyozta, hogy szeretnék, ha lenne a Tőzsdének folytatása, igazi hagyománya. Nem zárkoztak el attól sem, hogy a közeljövőben más iskola diákjaival is összemérik a tudásukat. A második Tőzsde vetélkedőre meghívtuk a gyergyószentmiklósi Vaskertes Általános Iskola vezetését és néhány pedagógust, akik együttműködnének velünk. Főszervező tanárként úgy vélem, hogy a vetélkedő elérte célját. Pozitív visszajelzés volt nemcsak a pedagógus számára, hanem a média és a szülők számára is, amint a diákok dinamikus, ötletesen, játékosan, ugyanakkor megfontoltan mérték össze a tudásukat.

ERDŐS NÁNDOR
a gyergyószentmiklósi
Fogarassy Mihály
Általános Iskola
történelemtanára

Óvodától érettségiig egyre általánosabb jelenség a fegyelmezetlenség

Hiteles szülői és tanári gesztusok

Egyre általánosabb jelenségnek számít óvodától érettségiig a fegyelmezetlenség: nem könnyű lekötni a gyerekek figyelmét, egyre nehezebb rávenni őket az együttműködésre, mind súlyosabbak és gyakoribbak a fegyelmi kihágások. A szülők részéről pedig egyre több panasz érkezik, hogy túl sok energiájukat emésztí fel gyermekük nevelése, és idejekorán kicsúszik kezükből a csemetéjük.

A modern elméletek többféle magyarázattal is szolgálnak a fegyelmezetlenség jelenségét illetően. Az egyik magyarázat, hogy a gyorsuló életritmus miatt egyre több információ éri a gyerekeket, s így figyelmük kapkodóvá válik, nem jut elég idejük feldolgozni a rengeteg új benyomást.

Rajzfilm, agresszió, újszerű hatások

Gyakran találkozni azzal az elmélettel is, hogy a sok agressziót sugalló rajzfilm rossz viselkedési mintával szolgál, és állandó feszültségben tartja a gyermeket. Sokféleképpen magyarázzák manapság a fegyelmezetlenség jelenségét, szokták emlegetni az

Fotó • FÜLÖP ZOLTÁN

• **Román Mónika pszichológus szülőként is a következetes nevelés híve**

ezredvégén született, rendkívül ingerkereső, nyugtalan típusú, úgynevezett „indigógyerekeket” is. Valószínű, hogy minden elméletnek megvan a maga igazságmagva, és minden gyermeknek rengeteg újszerű hatással kell megküzdenie, amelyeket szüleink, nagyszüleink, de talán még mi magunk sem ismertünk annak idején. Ezek az elméletek talán fényt derítenek az igazság egy részére, de általában arra

késztetnek bennünket, hogy a valóságot olyannak fogadjuk el, amilyen, és nem adnak eszközt a kezünkbe, hogy megküzdhesünk a felbukkanó problémákkal.

A szülői szerep és az engedékenység

Vajon mi az, ami rajtuk múlik, hogyan tarthatjuk kordában a fegyelmezetlenséget? Természetesen szülőként – ha nem vagyunk túl fáradtak a gyermekkel való foglalkozáshoz – kevésbé vagyunk hajlamosak ingerülni vele vagy „utánaengedni”. Ha a szülő gyakran a gyerek „után enged”, ennek egyenes következménye az engedetlenség, illetve a gyenge önszabályozás. Ha elérkeztünk a gyermekvállalás korába, fel kell vállalnunk a gyermekneveléssel járó feladatokat is, vagyis fel kell nőnünk a szerepünkhöz. De nemcsak időt és energiát kell szánnunk rá, hanem személyiségünk változásával is szembe kell néznünk. Felelős felnőtté kell válnunk, akik sokkal többet tudnak az életről gyermeküknél. Természetesen jó, ha a szülő le tud ereszkedni gyermekéhez, de csak azért, hogy megérthesse, hogyan lehet jobban irányítani őt, hiszen a cél az, hogy ő is felnőjön. Ha játszótársává,

Századokig tartó viták a fegyelmezésről

A pedagógusszakma folyamatosan megpróbált fellépni a fegyelmezés során alkalmazott testi fenytetés és az egyéb túlkapások ellen. Ez a csata már Comeniusszal megkezdődött, és folytatódott – többek közt – a filozófus Locke, a vallásalapító Luther, a felvilágosult Rousseau, az iskolaalapító Montessori munkásságával. Ők és követőik azt hangoztatták, hogy a testi fenytetésre alapozott megzabolázás nem lehet a kívánatos tanulói magatartás és a megfelelő nevelői hatékonyság elérésének eszköze, még akkor sem, ha átmenetileg eredményesnek bizonyul. Inkább pedagógiai módszerekkel kellene elérni a tanár és a diák hatékony iskolai munkájához szükséges fegyelmet. Ezek a szakmai viták évszázadokig elhúzódtak. A II. világháborút követő évtizedekben megindult iskoláztatási expanziónak, a közvélemény és a média növekvő érdeklődésének tulajdoníthatóan a fegyelem és a fegyelmezés kérdései minden korábbinál erősebben bekeverültek a laikus közvélemény és a politika látókörébe is.

barátjává válik a szülő gyermekének, a kicsi akként is fogja kezelni a felnőttet, nem pedig példaképként. A gyermek utánzással tanul, és elsősorban azt utánozza, aki kielégíti fizikai és érzelmi szükségleteit. A járáson, beszéden, étkezésen kívül még sok olyan dolgot meg kell tanulnia, amelyeket nem fog egyszerűen leutánozni – hiszen ellenkezik egocentrikus késztetéseivel –, de amelyek a civilizált világba való beilleszkedéshez nélkülözhetetlenek. A gyermek olyan hevesen tiltakozik ezek elsajátítása ellen, hogy egy fáradt, nem túl eltökélt szülő többnyire nem tudja ezt elviselni, inkább „utánaenged” és eltekint a problémától.

A büntetés határai

A gyermek születésétől kezdve, de még inkább 2–3 éves korától (az első dackorszaktól kezdve), majd leghevesebben kamaszkorában a határait keresi: meddig szabad elmennie a játékban, az engedetlenségben, az agresszióban. Eleinte elég kivenni kezéből a zajos tárgyat, keményebb hangon szólítani hozzá, később már szeretetmegvonással fegyelmezhetjük csak: úgy fejezzük ki haragunkat, hogy nem szólunk hozzá, hiszen a szeretett lény mosolyáért a gyermek sok mindenre képes. Egy elfogadó, elismerő mosollyal jutalmazhatunk is – így sok mindent elérhetünk a gyermekünkkel, főleg, ha nem vesztjük el közben a hitelünket, és nem csökken gesztusaink értéke a túl gyakori használat miatt. Ezzel sok pozitív cselekvést építhetünk be gyermekünk viselkedésébe, viszont önzését és a negatív cselekvéseket nem tudjuk leépíteni. Ilyenkor válik szükségessé a büntetés bevetése is.

A fent említett megvonásos büntetés ennek a legenyhébb formája, de egyéb büntetéseket is hatékonyan alkalmazhatunk, amíg vigyázunk arra, hogy ezek arányosak maradjanak a tett súlyosságával, és lehetőleg azonnal bekövetkezzenek.

A szülői büntetés végső „határa” a fizikai erőszak. Jómagam nem vagyok ennek híve, de a „makarenkói pofon” – amely nem heti és még csak nem is havi rendszerességű – hatékonyan jelezheti a gyermek számára, hogy hol a végső határ. Ennek nyomán ugyanakkor megérzi azt is, hogy mi az, amit könnyedén alkalmazhatnánk vele szemben, de nem tesszük, iránta való szeretetünk miatt. Ha a törvény kiveszi

A spártaiaktól a lovagkorig

Már az ókori Egyiptomból fennmaradt rajzok megörökítették a tanulót kemény testi fenytetésben részesítő nevelő figuráját, és hasonló emlékeket őriznek a neveléssel kapcsolatos régi kínai és görög (főleg a spártai) dokumentumok is. A szigorú fegyelmezés eszközeit aztán a kora középkori egyház is átvette; Szent Benedek pápa például a következőket írta: „... ha a gyermekek valami hibát tesznek, ... ne legyen helye semmiféle késedelmeknek, hanem ... ingre vetközben verjétek meg őket hajlékony és sima fűzfavesszővel.” A lovagkor sem bánt kesztyűs kézzel a gyerekekkel; a fiúk nevelési programjaiban különösen komoly szerep jutott a „féken tartásnak” és az ehhez megfelelő eszközöket biztosító verésnek is.

ezt a végső eszközt a kezünk közül – mint ahogyan az egyes nyugati országokban már bekövetkezett – a gyermek a szülő fölé kerekedhet és kibújhat a felnővekedés keményebb próbái alól. És természetesen megfosztja magát a felnőtt élet örömeitől is: a beteljesedés, a kompetenciaérzés, a tekintély érzésétől.

A pedagógusszerep felvállalása

Pedagógusként sokkal szűkebb repertoárral rendelkezünk a gyermekek fegyelmezését, figyelmének lekötését, együttműködésre való késztetését illetően. Természetesen itt is szerepünk felvállalása a legfontosabb. A külsőségek – a magázás elvárása, a beszédmódor, öltözködés – sokat segíthet ebben. Többféle pedagógiai eszközt is bevetethet a tanár a tananyag érdekesebbé tételének érdekében, bár a túlsúlyos tankönyvek nemigen engednek meg játékosabb megközelítést.

A pedagógus is jutalmazhat és büntethet a fentebb leírt szabályokat betartva, a jelenlegi tanügyi törvényeket is figyelembe véve. Szóban vagy jegyekkel értékelhet, minősíthet, nagyobb kihágás esetében elhívhatja a szülőt, igazgatóság elé járulhat, végső esetben pedig kicsaphatják a diákok az iskolából – ahová a diák amúgy nem szabad akaratából iratkozott be. A tanár pedig tudja, hogy a gyermeket ezáltal végképp „leírná” a társadalom szemében.

A pedagógusnak tehát alapvetően azzal a fegyelmezettségi szinttel kell dolgoznia, amelyet a csoportjának átlaga hoz. Végső konklúzióként pedig azt mondanám, hogy a mai társadalom sok felelősség alól felold, de a következő nemzedék felnővekedésének felelőssége alapvetően a családok kezében marad.

ROMÁN MÓNIKA
kolozvári
pszichológus

Az iskolamester mint a viselkedés szabályozója

A súlyos testi fenytetés gyakorlata több évszázadon át megtartotta hadállásait: az 1600-as évek amerikai iskoláiról is feljegyezték, hogy az iskolamester sokkal több időt töltött a fegyelmeztetett viselkedés gyakoroltatásával, mint azzal, hogy – mondjuk – megtanítsa a diákokat olvasni. Még a 19. században is olyannyira elfogadott volt – Amerikában is – a testi fenytetés, hogy például San Diego iskoláiban minden fegyelmi vétekhez következetesen ugyanaz a büntetés társult: a káromkodás nyolc, a lányok molesztálása tíz, az iskola épületében való kártyázás tíz, a hazudozás pedig hét korbácsütést vont maga után. Rotterdami Erasmus Európáról, főleg a saját hazájáról is kénytelen volt megállapítani, hogy korának iskoláiban a fegyelmezés helyenként szörnyű túlkapásokhoz vezetett. Pázmány Péter is úgy ítélte meg, hogy szükség esetén elő kell venni a vesszőzés és az ütlegetés nyújtotta „nevelési” eszközöket.

A tanárok és a diákok közti kommunikáció buktatóiról

Bábeli zűrzavar

Az utóbbi évek társadalmi változásai nem hagyták érintetlenül a pedagógia területét sem – egyértelművé vált, hogy a felnövekvő nemzedéket nem lehet előírt, kanonizált értékrend alapján nevelni, és a hagyományos, tekintélyvel rendelkező tanári szerep sem működőképes.

A régi szabály, mely szerint a tanárnak az osztálytermen kívül kell hagynia személyiségét, teljesen elfogadhatatlannak bizonyul, hisz a mai oktatás hús-vér embert követel, aki szükség esetén belátja hibáit és tévedéseit, tud változni és változtatni, még akkor is, ha tanári imázsa ezáltal sérül.

Panoptikum, viaszfigurákkal?

Már nem állhatunk glóriával a fejünk fölött a katedránál abban a hiszemben, hogy minden rendben van, a gyerekek pedig nem ülhetnek uniformizált masszaként a padokban, türelmetlenül várva, hogy hazamehessenek és vége legyen ennek a hiteltelen színjátéknak. Az iskola pedig nem lehet panoptikum, benne tanító viaszfigurákkal.

Gyermekkoromban sehogy sem tudtam elképzelni tanárait iskolán kívüli egzisztenciáját. Az iskolát elvárszolt kastélynak láttam, amelyben a gonosz boszorka által

elvárszolt emberek tanítanak, akik tanítás után visszavonulnak termekbe, és reggel kezdődik előlről az egész. Ez a „varázslat” már évszázadok óta tart, de a hitelesség és a tanárok személyes varázsa talán megszüntethetné. Mindenképpen reformra van szükség, nemcsak az iskolai intézményekben, hanem a tanári fejekben és szívekben is. Ezt a pedagógustársadalom valamennyire tudomásul is vette: halomra születnek korszerű, interaktív, gyermekközpontú módszerek, fel vagyunk szerelve technikai eszközökkel, munkafüzetek és tankönyvek kilószámra hevernek gyermekeink táskájában, de a reform mégsem működik.

Problémák a szőnyeg alatt és a tanári nimbusz

Egyre többször halljuk a tanároktól, hogy a diákok kezelhetetlenek, nincs bennük tisztelet, érdektelenek, a diákok pedig unalmas, igazságtalan és következetlen szakbarbároknak titulálják a tanárokat. Az iskola mintha Bábel tornyához hasonlítana, ahol sem a diák, sem a tanár nem érti a másik nyelvét, és óriási a zűrzavar. Ennek a következménye a manapság erőteljesen mediatizált iskolai erőszak. Sajnos, a meg nem oldott konfliktusok, a szőnyeg alá seprert problémák, a tanári nimbusz megőrzése miatt elodáztatott dolgok, valamint a gyermek magával hozott szociális, családi problémái csúnyán elfajulhatnak. Hogy mi a megoldás? Erre könnyű választ adni, de nagyon nehéz megvalósítani.

A szakmai kiégés állapota

Nem az a baj, hogy konfliktus van tanár és diák között, hanem a konfliktuskezelési módszereket kellene a tanárnak elsajátítania. Annak ellenére, hogy léteznek erre vonatkozó receptek, a tanár személyiségén, akaratán, nyitottságán és hosszú évek tapasztalatán múlik a siker. Úgy gondolom, hogy minden az arányokon alapszik. A mai tanári kudarc alapja, hogy a pedagógus nem tudja, milyen arányban keverje a saját személyiségjegyeit a tanári szereppel, vagyis mennyit adjon magából, mennyire tárja fel önmagát. Ez főleg a fiatal tanároknál tapasztalható, akik eleinte „lazára veszik a figurát”, a diákok azonban ezt rögtön készpénznek veszik, lekezelik őket és az elvárásaikat

- Halomra születnek
- a korszerű, inter-
- aktív, gyermekköz-
- pontú módszerek,
- millió új tech-
- nikai eszközzel
- dolgozhatunk, a
- tankönyvek kiló-
- számra hevernek
- a gyermek isko-
- latáskájában, de
- a reform mégsem
- működik. Holott
- mindenképpen
- reformra van
- szükség, nemcsak
- az iskolai intézmé-
- nyekben, hanem a
- tanári fejekben és
- szívekben is.

• „A tanár nem állhat glóriával a feje fölött a katedránál, a gyerekek pedig nem ülhetnek uniformizált masszaként”

Fotó • FÜLÖP ZOLTÁN

• **Gyermekközpontú oktatás?** A diáknak éreznie kellene, hogy a reformok őérte vannak

nem veszik figyelembe. Ilyenkor a riadt tanár a másik végletbe menekül: drasztikus módszereket kezd bevezetni, a hagyományos módszereket imitálja hiteltelenül, és a szármalmas paródiát a diákok még nagyobb lazasággal és unalommal szemlélik. És mire a tanár évek keserves tapasztalatával körvonalazná saját oktatói és nevelési stílusát, legtöbbször a szakmai kiégés állapotába kerül.

Empátiával ötvözött kompetencia

Amire a diákok elfogadnák a pedagógust hiteles figuraként, bekövetkezik a „vágom a fát hűvös halomba”-állapot, vagyis az elfáultság, ami még a kísérletezéseknél is rosszabb. Végül a legrosszabb eset, amikor a tanár, tanári szerepében, egyre korlátozottabbá, kicsinyesebbé, begyepesedettebbé válik, és bármi történik, csak a saját beszűkült elveit vallja. Ilyenkor ő az, aki nem veszi figyelembe a diákok individualitását, és nem is akarja feltárni a diák problémáinak okait. Úgy tapasztalom, ebből a tanártípusból talán egyre kevesebb van, inkább megoldást, kiutat keresőket látok magam körül, és ez már biztató jel. A diákok számára az jelenti a motiváló erőt, ha a pedagógus következetes, ha reális elvárásokat fogalmaz meg velük szemben, de szakmai kompetenciáját empátiával ötvözi. Ugyanakkor önmagát adja, de közben meghúzza a határvonalakat. Természetesen nem mindig a tanár a hibás a konfliktusokért. A diák sok esetben elhossa az iskolába az otthoni légkört (amely

legtöbbször nem a harmóniát és békét sugározza). Egyre több a deviáns, nehezen kezelhető, sérült gyermek, aki külön fejtörést okoz a tanároknak.

A diák – méltó partner

Sok esetben a diák nincs is tudatában agresszív, deviáns viselkedésének és cselekedeteinek, emiatt a büntetések hiábavalónak bizonyulnak. Így a tanárnak kell megtalálnia azt a módszert, amelynek segítségével valamelyest integrálhatók ezek az esetek. Tapasztalatom, hogy ha a diák megérzi a valódi segítségnyújtás szándékát a tanár részéről, ő is méltó partnereként viselkedik a nevelési, oktatási folyamatban. Ehhez azonban éreznie kell, hogy a hókuszpókusz reformmodellek őérte vannak és nem csupán hatalmi eszközök a tanár kezében. Sajnos, sok esetben a meghirdetett gyermekközpontú oktatás csupán egy dolgot hagy figyelmen kívül a dobra vert szövegek közepette: magát a gyermeket. Amit mi, pedagógusok megtehetünk, hogy bevonjuk végre a diákokat is az oktatási folyamatba, és nem elvont entitásként vagy tucatpéldányként, hanem Emberként kezeljük őket.

- Mire a tanár körvonalazná saját
- oktatói és nevelési
- stílusát, legtöbbször a szakmai
- kiégés állapotába kerül. Amire a
- diákok elfogadnák
- őt hiteles figuraként, bekövetkezik
- a „vágom a fát hűvös halomba”-állapot.

PATAKI-PÉTER ANDREA
a csíkszeredai Venczel József
Iskolaközpont
filozófiatanára

„Tökéletes tanár és diák nem létezik”

A legfontosabb: szeretni a gyerekeket

Egy tanár nem azért lesz kedvelt, mert tízesekkel halmoz el mindenkit, soha nem ripakodik rá senkire, lábát fellódítva a katedrára lazításra biztat, hanem azért, mert emberségesen viselkedik a diákokkal, és ami a legnehezebb: próbálja megérteni a fiatalokat, úgymond „leereszkesdik” a diák szintjére.

Nem csak nekünk kell változnunk

Elismerem, hogy a tanárok nagy része felkészült, nagy tudású, de diákszemmél úgy értékeljük, hogy a pedagógiai módszereken és a diákokhoz való viszonyuláson lehetne javítani. Az én osztályfőnököm az első félév végén leíratta velünk, hogy mit tartunk jónak, és mit kivetnivalónak a tanárok hozzánk való viszonyulásában. És mindenki őszintén leírta: hogy az egyik tanár arrogáns, nem magyaráz eleget, a másik igazságtalanul osztályoz, a harmadik kicsinyesen ragaszkodik a tárgyához, a negyedik maradi, személyes sérelmeit beszéli túl, az ötödik sértődékeny és így tovább. A vélemények őszinték és a legtöbb esetben jogosak voltak. Az első osztályfőnöki órán kiértékeltek a véleményeket, és az oszi az érintett tanárokkal is megbeszélte az észrevételeket, ugyanis a felmérés jobbító szándékkal történt, melynek végkövetkeztetése az lett, hogy nemcsak nekünk kell változtatnunk, hanem tanárainknak is. Tökéletes tanár nem létezik, ahogy ilyen diák sem. A legfontosabb, hogy a pedagógus szeresse a gyerekeket és hivatásnak tekintse munkáját, vagyis mély belső indítást érezzen a fiatal generáció tanítására.

Rohanás nélkül követni a rohanó világot

Vajon miért lesz tanár az, aki savanyú uborkaként lép be nap mint nap az osztályba, egyre csak a saját követ fújja, és észébe sem jut, hogy elbeszélgesse kicsit a gyerekekkel – mint emberekkel –, akik a nagybetűs életre készülnek fel? Erre sokszor az a jólismert válasz: „Rohanó világban élünk, sok az anyag, most nem érünk rá”. A legtöbb pedagógus nem hiszi, hogy a rohanó világot rohanás nélkül is lehet követni. Márpedig azok a legérdekesebb órák, mikor a magyarázat összeforr a mindennapokkal, és a lényeg megmarad a diák fejében. Pár sikeres, célzatos mondattal, egy kedves mosollyal, humorral, türelemmel, a fiatalok világa iránti érdeklődéssel, odaillő viccel, bátorítással és természetességgel meg lehet nyerni a diák szimpátiáját, hisz ezek mind a szeretet apró jelei. Akkor már a gyereket is jobban érdekli az anyag. Sokan félnek megkérdezni azt, amit nem értenek, mert attól tartanak, hogy osztálytársaik lenézik őket vagy a tanár szidással „jutalmazza”, ami megint féltékenységet válthat ki belőlük. Szerencsére engem az Isten jó tanárokkal áldott meg, akikre felnézhetek, s akik akár életre szóló példaképeim is lehetnek.

SZUCHER ÁGNES
a marosvásárhelyi
Bolyai Farkas Elméleti Líceum
9. osztályos tanulója

Egy órának sem szabadna unalmasan telnie

Hogy milyen egy jó tanár?

Azt kell mondanom, hogy nem mindegyik tanár rossz, de egyik sem kimondottan jó. Hogy miért? Azért, mert akármilyen módszerrel oktatnak és nevelnek, úgysem felelhetnek meg az összes gyerek, sőt szülő elvárásának. Az igazi jó tanár az, aki ugyan szigorú, de kedvességgel és szeretettel tanulásra készíti a diákokat. Legyen jó humorérzéke, adjon elő viccesen a leckét, úgy, hogy mi élvezzük a tanulást és játéknak fogjuk fel. Egy órának sem szabadna unalmasnak lennie, és még a leglustább, legrosszabb tanulóra is kellene hogy ragadjon valami abból, ami elhangzik az órán. Ismerek egy-két tanárt, aki ezt meg tudja tenni, és meg is teszi. Ideális esetben az volna jó, ha a tanár bal

lábbal kelt fel, vagy éppen nem jó a kedve, akkor is energiával tele, mosolyogva jön az osztályba. Ha már eleve hisztis, az egész óra ebben a hangulatban telik el. Egy tanár legyen szigorú, de játékos, mert ha ezt a játékoságot ügyes trükkökkel és cselekkel beépíti a módszerébe – amit viszont neki kell kitalálnia –, akkor meggyőződése, hogy 20–30 év múlva nem úgy fogunk visszagondolni rájuk, hogy „Igen, az a mogorva tanár vagy tanárnő...”, hanem mindig melegséget hoznak a szívünkbe valahányszor visszaemlékszünk rájuk.

Hogy mikor igazán jó egy tanár?

Ha a tanóra fele nem azzal telik el, hogy veszekszik velünk, hogy legyen csend, hanem eleve csend van. Bármennyire is furcsán hangzik, de létezik ilyen, és még túlzott szigorúság sem kell hozzá, csak tudnia kell bánni velünk – ami nem könnyű. Ha pedig megtalálta a közös hangot az osztállyal, akkor nem kell fegyelmeznem sem, mert eleve jól viselkedünk. Ha elejétől fogva kitartóan, következetesen játékos, szigorú és kedves, akkor ez menni fog. De ha ötödikben az első néhány óráján megengedi, hogy a fejére álljon az egész osztály és elszabaduljon a pokol, akkor 29 vagy tudom is én, hány gyerekkel szemben semmi esélye. Ráadásul ezzel megelőlegezi a további négy év tanóráinak rossz hangulatát is.

BALÁZS ANTÓNIA
a gyergyószentmiklósi
Fogarassy Mihály Általános Iskola
8. osztályos tanulója

Szalonnával bekent iskola, avagy miért jó suliba járni?

– Min gondolkozol?
– Leírnám, miért jó neked iskolába járni.

– Ó, hát az békikönnyű. Én elmondom neked, s aztán te csak leírod, jó?

– Mondd, miért szereted az iskolát?

– Mert a tancik nagyon kedvesek, ha sokat rosszgokodunk, akkor sem haragszanak igazán, mert románórán vásárolunk...

És sorolja, miközben kabátot, bakancsot vesz, és párba teszi az iskolában használt cipőit, mert a kolozsvári Református Montessori Iskolában így szokás. Rengeteg érve van arra, hogy miért jó az iskola, és közben bennem is egyre tisztul a kép. A legerősebb bizonyítékot ő nem is mondja, de én tudom: amikor lázas beteg volt, és érte mentünk nagyszűnethen, alig tudtuk hazavinni: maradni szeretett volna a nap végéig, hiszen annyi jóról marad le, ha hazajön betegeskedni. Ennél erősebb bizonyíték arra, hogy szereti az iskolát, talán nem is kell. És talán itt lehet megkönnyebbült sóhajjal fellelegezni – első félévi bizonyítványosztás és kiértékelő után –, hogy jól választottunk, jó helyre került a gyere-
künk.

Pedig nem volt könnyű. Mostanában, amikor – a pletyka szerint – egy-egy jobb hírű óvodába már a gyermek születésekor feliratkoznak a szű-
lők, iskolát választani igazi tortúrának számít. Túlságosan sok rémtörténet kereng kiégett, fásult pedagógusokról, vagy régi nagy hírnevű iskolákról, ahol a megfakult nimbuszt a külsőségek körömszakadtáig való védésével őrzik még, megnyomorítva ezzel pedagógust, diákot, szű-
lőt. A megváltoztathatatlan tanterv, amely hihetetlen adatmennyiséggel

- Mindannyian a
- gyerek számára
- legmegfelelőbb
- módszert, tanerőt,
- helyet keressük,
- mert tudjuk: min-
- den az első éve-
- ken múlik. Azon,
- lesz-e elég ideje
- alapozni, kap-e
- olyan útravalót,
- amelyből bármi-
- kor meríthet, ha
- elbizonytalanodik.

Grafika • CSIKI CSABA

• **Vigyék el a kutyák?** Sok rémtörténet kering az iskolákról, fásult pedagógusokról

bombázza a diákot, s ezzel arra kényszeríti a pedagógust, hogy vágtságban érintsen témákat, szinte lehetetlenné téve a tudás elmélyítésének lehetőségét – az már csak hab a tortán.

Adomaként hat annak a kolozsvári gyereknek a története, aki 2008 telén elvette az otthoni hűtőszekrényből a darab szalonnát, és becsületesen bekente vele az osztályterem falait, hátha reggelre tényleg elviszi a kutya az iskolát. A sztori bá-
ján túl, gondoljuk csak végig, milyen félelmek készítették erre azt az elsőosztályos, alig hét-
éves kisfiút, aki ezt megtette. Ő valószínűleg nem tudott volna azonnal számlálatlan

érvet sorolni annak igazolására, hogy szereti az iskolát. Pedig az ő szűlei is kérdezősködtek, körülnéztek, mielőtt

iskolát választottak, hiszen mindannyian a gyerek számára legmegfelelőbb módszert, tanerőt és helyet keressük, mert mind tudjuk: minden az első éveken múlik. Azon, hogy lesz-e elég ideje alapozni, örömet szereznek-e majd a betűk, számok, kap-e olyan minőségű útravalót, amelyből bármikor meríthet, ha elbizonytalanodik. S ne feledkezzünk meg a „kedves tancikról”! Azokról a pedagógusokról, akik partnerei lesznek a szűlőknek nevelési kérdésekben, és így a gyereket az iskolában nemcsak oktatják, hanem nevelik is – úgy, hogy miközben teljesen kibontakozik saját személyisége, nem feledkezik meg a környezetéről sem, és úgy érvényesíti saját egyéniségét, hogy képes megérteni mások értékeit is.

Hát ezért olyan nagyon fontos végighallgatnom a „békikönnyű” érveket. Hiszen ki tudná jobban megfogalmazni, mint ő maga, hogy miért is jó suliba járni.

KETESDY BEÁTA

Az új óvodai Curriculum margójára

Fotó • FÜLÖP ZOLTÁN

- **„Tranzíció”.** Az előző tantervvel ellentétben most külön egység a napirendben az átmeneti jellegű szabad játék

Több szempontból is változást hozott a 2008/2009-es tanév az óvodai nevelő-oktató tevékenység területén. Döntő reformnak minősül az új tanterv megjelenése, mely négy területen fejt ki módosító szándékát: nagy hangsúlyt fektet a differenciált, egyénre szabott oktatásra, a multifunkcionális környezet megteremtését (szabad alkotásra serkentő zónák, játékterek létesítését) javasolja, kiemeli a partneri viszony ápolását a szülőkkel (közös tevékenységek szervezése), és szem előtt tartja az individuum globális fejlesztését (a személyiség szocioemocionális, kognitív és fizikai vetületei). A tanterv ugyanakkor előtérbe helyezi a projekt módszer aktualitását, melyet a magyar nyelvű kisebbségi oktatásban Kovászna megyében már néhány éve sikeresen alkalmazunk. A gyermekközpontú, alternatív pedagógiai tervezési mód a mindennapi életből meríti integrált témáit, és

- Ha az új óvodai Curriculumot vizsgálva feltesszük a kérdést, hogy mennyire pozitív a változtatás, egyértelmű választ nem adhatunk.

tapasztalatszerzésre, felfedeztetésre, a gondolkodás örömeinek megélésére, a gyakorlatiasságra, valamint az együttműködésre épül, ugyanakkor az indirekt nevelői hatásra fókuszál. A tanterv által javasolt témakörök több esetben absztraktak, meghaladják az óvodás korú gyermek fejlettségi szintjét. Úgy vélem, az lenne jó, ha a tanterv ugyan előírná azokat a követelményeket, személyiségkompetenciákat, melyeknek az ismereteket és képességeket működtetve az óvodáskor végére kell megjelenniük, de szabad kezdet adna a témakörök kiválasztásában és a kivitelezésben – ezeket pedig az adott közösség szükségleteihez szabhatnánk, figyelembe véve a gyerekek szociális háttérét is. Az előző tantervhez képest most külön egységként jelenik meg a napirendben a „rutinák” (amelyek a szokásrendszer kialakítását célozzák meg) és a „tranzíciók” (összekapcsoló, átmeneti jellegű szabad játékok)

beiktatása. Mivel a közösségi nevelés a mindennapok szerves része, és egy nap folyamán több szokást is igyekszünk kialakítani az adott helyzetnek megfelelően, nem bontanám le külön tevékenységi részre ezeket a játékokat, foglalkozásokat. A „tranzíciókat” pedig főlegesen tartom, hisz a szabad játékok funkciója eleve előkészítő, ráhangoló jellegű. Meglepett, hogy az opcionális tevékenységeket áthelyezték a szabad játékok sorába. Úgy vélem, hogy a kötött tevékenységekhez hasonló jelentőséggel bír – ezért is ütemezünk be a tanévre lebontott tervezetet a választott tevékenységi területből is. Ha az új óvodai Curriculumot vizsgálva feltesszük a kérdést, hogy mennyire pozitív a változtatás a minőségi fejlődés szempontjából, egyértelmű választ nem adhatunk. Viszont minden pedagógus a saját személyiségének, az adott körülményeknek, valamint a gyermekek szintjének megfelelően alkalmazza az új tantervet.

JAKAB HAJNALKA
a sepsiszentgyörgyi
Árvácska óvoda
óvopedagógusa

Geometriai szerkesztőprogramok a matematikaórán

Pontos, könnyen módosítható rajzok

A mértanfeladatok megoldásánál pontos, jól átlátható rajzra van szükség, ugyanakkor a geometriai rajzok készítésénél előfordul, hogy sajátos esetet ábrázolunk, vagy a rajzon bizonyos elemek nehezen láthatók. Ekkor újra el kell készíteni a rajzot. A számítógépes geometriai szerkesztőprogramok nagy előnye, hogy segítségükkel rövid idő alatt pontos, könnyen módosítható rajzot készíthetünk.

A geometriai szerkesztőprogramok esetében a rajzok készítése nem úgy történik, mint egy számítógépes grafikai programban, hanem ugyanazokat a lépéseket kell betartanunk, mint amikor papíron szerkesztjük meg az ábrát. A szabadon felvett pontok mozgathatók, az ezekből származtatott pontok velük együtt mozognak, úgy, hogy az objektumok közti logikai kapcsolat megmarad. Így, ha elkészítünk egy rajzot, és észrevesszük, hogy sajátos esetet szerkesztettünk meg, módosíthatjuk azt a szabad pontokat mozgatva, és nem kell újraserkeszteni.

Bázispontok és származtatott pontok

- Kétféle pontot különböztetünk meg: bázispontokat, melyeket a síkon bárhol felvehetünk, valamint származtatott pontokat, melyek szerkesztések útján keletkeznek, így helyzetüket a korábban már felvett bázispontok, esetleg közvetlenül más származtatott pontok határozzák meg. A bázispontokon kívül más objektumot nem lehet szabadon mozgatni. Például egy szakaszt úgy kell megszerkeszteni, hogy felvesszünk két bázispontot, és megrajzoljuk a két pontot összekötő szakaszt. Ezt a szakaszt nem tudjuk megfogni és mozgatni (ahogy egy grafikai programban tudnánk), csak a szakasz két végpontját, mivel azok bázispontok.

Euklides, GEONExT, GeoGebra

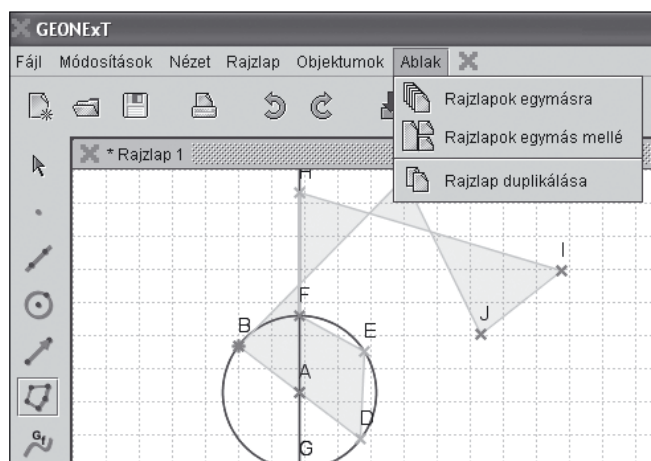
- A programok használata egyszerű, menürendszerük könnyen áttekinthető, ugyanakkor a legfontosabb funkciók gombokkal is előhívhatók. Legnagyobb számban az objektumok felvételét szolgáló gombokat találunk, de vannak eszközgombok tulajdonsági állításra és fájlműveletekre is. A következőkben három, az internetről ingyenesen letölthető geometriai szerkesztőprogramot említek meg.

Euklides

Az Euklides program 2.02-es verziója letölthető a <http://matek.fazekas.hu/euklides/hun/let11.htm> weblapról, a hozzá tartozó kézikönyvvel együtt. Az Euklides egy vektorgrafikás geometriai szerkesztőprogram. A rajzokat ki lehet menteni WMF (Windows MetaFile) formátumban, melyet más programok is felismernek.

GEONExT

A program a <http://geonext.uni-bayreuth.de> oldaltól tölthető le. Technikai szempontból nézve is számos előnye van: operációsrendszer-független, javában íródott, és a készített

Forrás • [HTTP://GEONEXT.UNI-BAYREUTH.DE](http://geonext.uni-bayreuth.de)

• A GEONExT felülete

rajzokat ki lehet menteni képformátumban (PNG), html oldalba beépített Java applet-ként, valamint képsorozatként (így például bemutathatjuk egy szerkesztés lépéseit). A Java applet formátumban való kimentésnek az a nagy előnye, hogy a rajz interaktív marad, a bázispontok mozgathatóak. Ezeket az interaktív rajzokat, a Java appleteket beilleszthetjük html-ben készített oktatóprogramokba, az interaktív rajzokon kísérletezve a tanulók könnyen felfedezhetnek összefüggéseket a geometriai elemek között. A program alkalmas függvények ábrázolására is.

GeoGebra

A programot a <http://www.geogebra.org/cms> oldaltól tölthetjük le. A GeoGebra program nemcsak geometriai szerkesztőprogram, hanem alkalmas algebra- vagy analízisfeladatok megoldására is, például lehet deriváltat és integráltat számolni, lineáris egyenletrendszereket megoldani stb. A rajzlapot exportálhatjuk pixel grafikus (PNG), vektor grafikus (EPS) és dinamikus weblap (HTML) formátumba. Ez utóbbi esetén a rajz interaktív marad, de szükséges hozzá a Java környezet. Egy részletes használati útmutató letölthető a <http://www.zmgzeg.sulinet.hu/matek/gg/ggkk.pdf> címről. A bemutatott három program használata könnyen elsajátítható, és az ötletes tanár kezében értékes eszközzé válhat a matematikaórákon.

MARCHISZ JULIANNA

a Babeş–Bolyai Tudományegyetem
Pszichológia- és Neveléstudományok
Karának tanársegédje

A digitális tananyag nem helyettesíti a tanárokat

● Nem helyettesíti a digitális tananyag a tanárokat 30 év múlva sem, többek között erre a megállapításra jutott az a 70 középiskolás, aki Európa 12 országából érkezett Budapestre egy konferenciára márciusban. A háromnapos konferenciát a British Council és a Microsoft rendezte, a résztvevők arra kerestek választ, milyen iskolát szeretnének látni 2032-ben. A konferenciáról tartott sajtótájékoztatón elhangzott, hogy a diákok leg többje lebontaná az iskola és az otthon közötti falakat, miközben több nyitottságot és partneri együttműködést vár el a pedagógusoktól és a szülőktől is. David Martin, a British Council angliai igazgatója hangsúlyozta, hogy az iskolai rendszer elöregedett, ezért nagyon fontos, hogy a diákok elmondhassák radikális ötleteiket, az oktatási minisztériumokat pedig bátorítani kell, hogy a legjobb elképzelésekkel foglalkozzanak. A konferencián 50 tanár is részt vett. A pedagógusok meghallgatták, de nem befolyásolták a diákokat döntésük meghozatalában. A tanárok örömmel vették tudomásul, hogy a diákok nekik is fontos szerepet szánnak a jövő iskolájában, bár a mainál sokkal nyitottabb és inkább baráti viszonyt szeretnének. A diákok számára a legfontosabb változások között szerepel az is, hogy több élményt és „jövőálló” tudást szeretnének az iskolában kapni.

Virtuális társadalmak

● A valódi társadalmak működését, illetve a társadalmakon belüli kölcsönös viszonyokat szimulálják a közösségi online szerepjátékok, ezért olyan népszerűek – állapították meg a minnesotai egyetem kutatói. A társadalomkutatók megegyeznek abban, hogy az online közösségek többek között azért tükrözik a hagyományos, valódi társadalmakat, mert hatalmas tömegek játszanak velük – írta a *ScienceDaily* című amerikai tudományos portál. A kutatók az *EverQuest II* című közösségi online szerepjáték játékosainak viselkedését, csevegéseit és online viszonyait vizsgálták, és az emberi reakciók társadalmi szintű

vonatkozásait követték nyomon. Az adatokból a szakemberek arra a következtetésre jutottak, hogy a a közösségi online szerepjátékok tökéletesen modellezik különféle csoportok, hálózatok, közösségek, illetve egyének társadalmi viselkedését, az egymás közötti viszonyokat. A közösségi online szerepjátékok és a virtuális világok egyre népszerűbbek, többmillió közösséget foglalnak magukba.

Az érzelmek és a testi egészség

● A legszegényebb országokban a legszorosabb az összefüggés az emberek érzelmi és testi egészségük között, még az alapvető szükségletek, az élelem vagy a hajlék hiányában is – jelentették be amerikai kutatók. A lawrence-i székhelyű Kansasi Egyetem pszichológusának vezetésével készült tanulmányban a nemzetközi Gallup Intézet adatait elemezték. A felmérés reprezentatív mintavétellel a világ lakosságának 95 százalékát érintette: 140-nél több országban mintegy 150 ezer felnőtt válaszolt a kérdőívre. A résztvevők olyan érzelmeikről számoltak be, mint a boldogság, élvezet, aggodalom és szomorúság. A tanulmány arra is választ keresett, hogy olyan nyomasztó terhek, mint az élelem és a hajlék hiánya, hogyan befolyásolják az érzelmek a testi egészséget. A pozitív érzelmek félreérthetetlenül kapcsolatot mutattak a jobb egészséggel még akkor is, ha az alapvető szükségletek hiányát is számításba vették. A fordítottja is érvényes volt: a negatív érzelmek megbízható előjelei voltak a rosszabb egészségnek. Meglepő módon az érzelmek és a testi egészség közti kapcsolat erősebb volt, mint az egészség és az alapvető emberi szükségletek közti összefüggés. Még a hajlék és elegendő táplálék nélkül élőknel is javították az egészséget a pozitív érzelmek. Ezt az összefüggést a legerősebbnek éppen a legszegényebb országokban találták.

Víz alatti múzeum Alexandriában

● Víz alatti múzeumot építenek Alexandriában – a munkálatokat a tervek szerint a jövő év elején kezdenék el. A Kairótól 208 km-re északra fekvő kikötővárost Nagy Sándor alapította i. e. 331-ben, és önmagáról nevezte el. A hódítóról elkeresztelt új városok közül az egyiptomi vált a leghíresebbé, évszázadokon át az ókor egyik legnagyobb városa volt, méretét tekintve csupán Róma előzte meg. Amikor i. e. 30-ban a rómaiak elfoglalták Alexandriát, a városnak körülbelül egymillió lakosa volt. A tudományok székhelyeként szerzett hírnevet, ahogy világhírű volt az állítólag 700 000 tekercsből álló alexandriai könyvtár is. Pharosz szigetén emelkedett a világítótorony, amelyet az i. e. 3. században I. Ptolemaiosz Szótér uralkodása alatt Szóstratosz épített. Az antik világ hét csodájához sorolt világítótorony nyolcemeletes és 160 méter magas volt, fénye 300 stadionnyira (50-60 kilométerre) látszott a tengeren – olvasható az *Archaeologica* című hírportálon. i. u. 365-ben szökőár sújtotta a várost, majd sorozatos földrengések érték, egy része a tengerbe süllyedt. Ami a világítótorony sorsát illeti, i. u. 956-ban egy földrengés kisebb károkat okozott az építményben, 1303-ban és 1323-ban viszont két nagyobb földrengés már komoly pusztítást végzett a szerkezetében. A 15. században erődöt építettek a helyén, felhasználva a világítótorony köveit. Búváregészek 1994 óta kutatnak a tengerben, azóta számos antik emléket, szfinxeket, gránnitömböket, s feltételezéseik szerint a világítótorony maradványait tárták fel a tengerfenéken. Az új múzeum terveit Jacques Rougerie francia építész készítette, elképzelései szerint egy hatalmas üvegalagút tenné lehetővé az érdeklődőknek, hogy „körbejárják” s megcsodálják az ókori világ remekeit. A tervek kivitelezése 140 millió dollárba kerülne.

● A pozitív érzelmek félreérthetetlenül kapcsolatban állnak a jobb egészséggel, a negatív érzelmek pedig megbízható előjelei a rosszabb egészségnek.

Amikor a tanár fél a feleltetéstől

Megesznek. Felfálnak a tekintetükkel. Minden egyes mozdulatomat, arczordulésemet több tucat szempár követi majd. És erre figyelnek, hiába magyarázom én Ady szerelmi költészetét, hiába a nász, a héja, az avar, de még a magyar ugar is, nagy kezdőbetűvel, minden hiábavaló.

Mert úgyis azt nézik, hogy áll a hajam. Milyen az öltözésem. Talál-e a nadrágom színe az ingével. Egyáltalán, van-e ingem. Ha igen, akkor miért? Mert én is csak vaskalapos, szigorú, lélekben és szemléletben megvénült, konzervatív tanár bácsi vagyok? De ha meg nincs, akkor még az is megesik, hogy összetévesztenek egy nagyobb diákkal. Feldöntenek a folyosón rohángáló kicsik. Hátam mögött összesúgnak majd a lányok. Megjegyzéseket fűznek ruhámhoz, cipőmhöz, hajviseletemhez. Összehasonlítanak majd valamelyik osztálytársukkal. Hogy bezzeg az milyen pasi. Aztán meg lehet, hogy kikacagnak. Egészséges, ropogós nevetéseket hallok majd a folyosó szélén álldogálóktól vagy az órán a padokban alvó, ábrándozó vagy éppen a jobbra-balra forgolódó, hangosan beszélgető gyerekektől, akik állandóan valami csínyen törnek a fejüket. Lehet, hogy éppen akkor beszélnek meg a gúnynevemet. Kézfelemeléssel szavaznak majd, hogy a javasolt öt-hat név közül melyik a legtalálhatóbb. Szúrósan néznek rám, tekintetükből alig leplezett gúny, rosszindulat árad felém. Arcukra lesz írva: alig várják, hogy megbotoljak, elessek, dadogjak, összezavarodjak, elpiruljak.

Csak az öltözködés egy napba telik. A borotválkozást is alaposan meg kell tervezni. Mert borotvasan nem illik megjelenni, de a tűkörsimára borotvált ba-
baarc is kockázatos, és az utolsó pillanatra kell hagyni a borotválkozást, és mi a garancia arra, hogy nem éppen akkor vágom meg az arcom? Hogy majd kisebb tő méretű vörös vérfoltok virítsanak a pofámon... Információkat kell gyűjteni. Merre is van pontosan az osztályterem, nehogy eltévedjek, hány percbe

- És az már csak természetes,
- hogy három kréta törlik el a kezében egy mondat táblára írása közben,
- a cipője utánózhatalan zörejeket ad ki, valahányszor lép egyet, kiszárad a torka, és hirtelen azt is elfelejti, ki írta *A magyar Ugaron* című verset.

telik a tanáritól eljutni oda. Milyenek a diákok? Mennyire készítenek ki? Csak hangosak, vagy összevissza szaladgálnak? Esetleg csöndesen, padra hajtott fejjel szundikálva élnek túl a magyarórát? Fel kell mérni a terepet is. Van-e emelvény a katedránál, mennyire nehéz a székek, van-e kréta, milyen magasan van a tábla. Hiszen egyetlen rossz mozdulat, és elvesztem a csatát, kitör a nevetés, hangzavar és káosz uralkodik majd a teremben, és akkor lesütött fejjel, vérvörös arccal, esdeklő tekintettel nézhetek majd a tanárnőre, nyújtana már egy kis segítséget, csinálna valamit, még mielőtt végleg elnyel a pokol.

Hétszer nyolc

Egyesek tanulnak,
elkészítik a leckét, térképet
rajzolnak, megfigyelik a fecskék
cikk-cakkos repülését, de nekem
üres a fejem, kong, és rajta
mindenki átlát, micsoda meglepetés,
mára sem magoltam be a szorzótáblát,
hogyan csinálom, hogy újra és újra késem,
túl vagyunk már a harmincharmadik
figyelmeztetésen, a zsebemben pedig
mit tudok tartani, majd leszakad, de
radírgumim, az nincs, vonalzóm,
hegyezőm se, a katona sem megy
kard nélkül a csatamezőre, viszont
a padom, az csatamező a javából,
nem ide írunk, ha nem tudtam volna,
hanem papírra, írjam csak ügyesen:
Hétszer nyolc ötvenhat.

Százszor.

LÁSZLÓ NOÉMI

A végzős egyetemista számára a vizsgatanítás élet-halál küzdelem. És az már csak természetes, hogy három kréta törlik el a kezében egy mondat táblára írása közben, a székek nyikorog, a cipője utánózhatalan zörejeket ad ki, valahányszor lép egyet, kiszárad a torka, és hirtelen azt is elfelejti, ki írta *A magyar Ugaron* című verset, összezavarodik, huszadik század helyett folyamatosan tizenkilencedikről beszél, aztán megbotlik, és majd' orra esik, a padok közül elfojtott nevetést hall, és érzi, hogy harminc kíváncsi tekintet hatol a veséjéig. Árván, elfeledve, magára hagyottanak, kiszolgáltatottnak érzi magát, egész életét megbánja, ment volna inkább kőművesnek, kellett neki a tanári pálya? És amikor már fokozni sem lehet a rázúduló bajt, akkor szólal meg a hátsó padból egy mutáló kamaszhang: Ady tájköltészete látomásszerű, nem leírja, hanem víziószerűen idézi meg a tájat, amint ez több költeményében is érzékelhető...

FARCÁDI BOTOND

Hivatalos

• **Az Oktatási, Kutatási és Innovációs Minisztérium megváltoztatta a keretterveket** • A 2009–2010-es tanévben csökken a heti tanórák száma. A 2009. március 2-án kibocsátott 3308., 3309., 3310., 3311., 3312. és 3313. számú miniszteri rendeleteknek megfelelően jövőre a heti maximális óraszám nem haladhatja meg a 30-at. Lényeges változások a testnevelés, idegen nyelvek és szakirányoknak megfelelő tantárgyak szintjén történtek. Az elméleti oktatási szakágazat kerettanterve változatlan maradt, a szakmai és technológiai oktatási szakágazat kerettantervéből viszont hiányozni fognak a testnevelésórák, illetve a kötelező második idegennyelv-órák. Egyes szakosztályok esetében (balett, sport és táncművészet) a heti óraszám meghaladhatja a 30-at, mivel ezek az órák nem járnak magasfokú intellektuális túlterheléssel. A miniszteri rendelet szerint a kisebbségi oktatás esetében a második idegen nyelv tanítását illetően az iskolák döntenek majd. Ezek a változások a diákok és a tanítási folyamat hatékonysága szempontjából pozitívan értékelhetők, azonban ellentmondanak az Európai Unió kihangsúlyozott ajánlatának, amelynek értelmében a testnevelésóráknak kötelezőeknek kellene lenniük. A magyar nyelv és irodalom tantárgyra ugyanannyi óraszám jut, mint a román nyelv és irodalomra – a magyar nyelven tanuló diákok maximális heti órászáma 33–34 lesz az eddigi 37–38 helyett. Az új minisztériumi rendeletek letölthetők a minisztérium honlapjáról (www.edu.ro), illetve április 15. után a www.magyaroktatas.ro honlapról is.

• **Megjelentek a 2009-es évi érettségi vizsgatételek** • A nemrég megjelent érettségi tételek letölthetők az Oktatási, Kutatási és Innovációs Minisztérium honlapjáról: http://www.subiecte2009.edu.ro/bacalaureat/modele_subiecte. A minisztérium április 6-án véglegesíti a közzétett tételeket a – március 20-ig benyújtott – reklamációk/módosító javaslatok függvényében. A javítás/értékelés módszertanát szintén április 6-án teszik közzé. Idén az érettségi június 23. és július 2. között zajlik, a pótérettségi augusztus 17. és 26. között.

• **A Tanügyminisztérium által meghirdetett versenyek naptára** • A Tanügyminisztérium által meghirdetett versenyek naptárát a www.edu.ro honlapon, a „concursuri” címszó alatt találhatják meg az érdeklődők. Ugyanezen a honlapon, a kisebbségi oktatás (Învățământ în limbile minorităților) címszó alatt található a Kisebbségi Főosztály munkatársainak e-mailcíme és telefonszáma.

• **Kőrösi Csoma Sándor anyanyelvi és műveltségi vetélkedő** • A Kőrösi Csoma Sándor anyanyelvi és műveltségi vetélkedő kisiskolások számára szervezett szakaszát és a Magyar Nyelv Napjait április utolsó hétvégéjén tartják Kézdivásárhelyen. A nagyobbak május második hétvégéjén Kovásznán, a szakiskolások pedig két héttel később, Sepsiszentgyörgyön találkoznak.

Pályáz(z)atok

• **Megjelentek a Communitas Alapítvány pályázati kiírásai a 2009-es évre.** • Meghirdetett témakörök: az ifjúság közéleti tevékenységének támogatása, magyar nyelvű könyvek kiadásának támogatása, művelődési tevékenység támogatása, alkotói ösztöndíj, sajtótámogatás, sporttevékenységek támogatása, szörványgondozó lelkészek utazási költségeinek résztámogatása, szörványban folyó oktatási tevékenységek, szörványközösségek támogatása, oktatók, kutatók tudományos tanácskozásokra, fesztiválokra, művészeti mesterkurzusokra való kiutazásának résztámogatása. A részletes kiírásokat lásd a www.comunitas.ro honlapon.

• **Az Eurotrans Alapítvány a Szülőföld Alap támogatásával pályázatot hirdet az alábbi témakörökben:**

I. KÖZOKTATÁS

I.1. Nemzetközi, országos, megyék közötti és megyei rangú magyar diákok számára szervezett tantárgy-, tehetséggondozó és szakképzési versenyek/táborok támogatása

I.2. A romániai magyar nyelvű közoktatás állapotára (minőség, teljesítmény, versenyképesség, hatékonyság stb.) vonatkozó elemzések, helyzetfeltáró, felmérő tanulmányok elkészítésének támogatása

I.3. A romániai magyar tehetséggondozás, közoktatás ügyét szolgáló, havi vagy annál nagyobb periodicitással megjelenő kiadványok támogatása

I.4. A hazai szörvány- és tömbmagyarság közötti, intézményesített testvériskolai kapcsolatokon alapuló, közös oktatási-, kulturális- és sporttevékenységek támogatása

I.5. A közoktatás szintjén szervezett országos vagy nemzetközi (tanulmányi, művészeti, sport-, szakképzési) versenyeken díjazott tanulók és felkészítő tanáraik támogatása egyrészi ösztöndíj formájában.

II. SZAKOKTATÁS

II.1. Magyar nyelvű szaktankönyvek és oktatási segédanyagok megírásának, kiadásának, megvásárlásának, illetve román nyelvű szakkönyvek fordításának és kiadásának támogatása.

II.2. Magyar nyelven oktató szakiskolák laboratóriumainak és tanműhelyeinek műszerekkel és eszközökkel történő felszerelésének támogatása

II.3. A romániai magyar nyelvű szakoktatás keretében zajló szakmai- és terepgyakorlatok, tanulmányutak és tanár-diák közös szakmai tudományos tevékenységek támogatása

Kizárólag 2009. március 1. és 2009. június 20. közötti időszakra lehet pályázni.

A pályázatok beadási határideje: 2009. április 10. (postabélyegző dátuma)

A pályázati felhívás és minden pályázattal kapcsolatos további információ a <http://www.eurotrans.org.ro> oldalon érhető el.

www.bookline.ro

Mit kínál a Kárpát-medence legnagyobb internetes könyváruháza?

– Magyarországon és a határokon túl megjelenő könyvek legnagyobb választéka: szépirodalmi alkotások, szak-könyvek, tankönyvek, ismeretterjesztő kiadványok, lexikonok, szótárak, művészeti albumok, idegen nyelvű könyvek, antikvár kötetek stb. iskolák, pedagógusok, szülők és nem utolsósorban diákok számára.

– Könnyen kezelhető, információgazdag internetes felület, egyszerű online rendelés

– A rendelések nyomon követhetősége az oldalon

– A tanárok a 100 eurós könyvvásárlási támogatást is levásárolhatják nálunk

– Rendszeres akciók jelentős árkedvezménnyel

– Fizetés utánvétellel (a csomag átvételekor a futárnak), iskolák, illetve nagykereskedelmi partnerek esetében szerződés után átutalással is

– Gyors, pontos házhoz szállítás a GLS futárszolgálattal

– Telefonos és internetes ügyfélszolgálat, hatékony problémakezelés

– Értesítő hírlevél a napi újdonságokról, heti hírlevél akcióinkról

– Zenei CD-k, DVD-k

Legyen a partnerünk!

www.bookline.ro – Online Könyvnagykereskedés és Kiskereskedés
info@bookline.hu; nagyker@bookline.hu

www.bookline.ro

Könyv, DVD, CD, játék, drogéria, szoftver. Házhoz szállítás Erdélybel!

SAPIENTIA EMTE

Természettudományi és Művészeti Kar
Kolozsvár

FELVÉTELI 2009

Képzési kínálatunk

Környezetföldrajz szak

- 11 tandíjmentes és 14 költségterítéses hely

- Tandíj: 250 EUR/év

Fotóművészet, filmművészet, média szak

- 10 tandíjmentes és 10 költségterítéses hely

- Tandíj: 350 EUR/év

Nemzetközi kapcsolatok, európai tanulmányok szak

- 20 tandíjmentes és 20 költségterítéses hely

- Tandíj: 250 EUR/év

Jog szak

- felvételt csak a működési engedély megszerzése esetén tartunk

- 40 költségterítéses hely

- Tandíj: 500 EUR/év

Beiratkozás: 2009. július 10–19.

400112 Kolozsvár, Mátyás király u. 4. sz.

tel: +40 264 439 266

fax: +40 264 593 690

e-mail: office@kv.sapientia.ro

http://kv.sapientia.ro

A Fotó, Film, Média szakon április 16–17-én felvételi felkészítőt tartunk, részletek a tanszék honlapján: www.film.sapientia.ro

Megrendelési szelvény

Alulírott (név/intézmény), (utca), (szám, lakrész stb.) (település románul), (irányítószám), (megye) példányban megrendelem a *Magyar Közoktatás* című havilapot a 2009-es év március–decemberére. A lapok ellenértékét, lejt a (szám)/..... (dátum) számú kifizetési bizonylattal átutaltam az alábbi bankszámlaszámra.

•
Kiskereskedelmi ár (50 példány alatt): 2,50 lej/szám, 25 lej 2009 március–decemberére
Nagykereskedelmi ár (50 példány fölött): 2,00 lej/szám, 20 lej 2009 március–decemberére

•
Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mailcímen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

•
A havilapot postai úton vagy terjesztőinken keresztül juttatjuk el Önhöz. A lap ellenértékét postai utalvánnyal vagy banki átutalással kérjük az alábbi bankszámlaszámra utalni. A megrendelés bármelyik formája (szelvény, telefon, e-mail) csak az átutalási bizonylat számával együtt érvényes. (Az átutalási bizonylaton szerepeljen a megrendelő neve és a kifizetés jogcíme.)

•
Címünk: Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii, nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, Jud. Cluj.
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit

Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér

Korrektúra és olvasószerkesztés: Demeter Zsuzsa

Felelős kiadó: Lakatos András

Telefon: 0040-264-44-14-01

e-mail: mko@communitas.ro

Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii, nr. 60. 400489 Cluj-Napoca, Jud. Cluj

A TATÁRJÁRÁS

CSÍKI SZÉKELY MÚZEUM
Csíkszereda 2009. február 15 – május 3.

1241-1242

A NEMZETI KULTURÁLIS ALAP,
a MAGYAR NEMZETI MÚZEUM
és a magyarországi
MEGYEI MÚZEUMOK
IGAZGATÓSÁGAINAK SZÖVETSÉGE
közös, interaktív régészeti
vándorkiállítás

info@csikimuzeum.ro / www.csikimuzeum.ro

A KIÁLLÍTÁS LÉTREHOZÓI

A KIÁLLÍTÁS FÖTÁMOGATÓI

MÉDIAPARTNEREK

Néhány ok, amiért érdemes megnézni A tatárjárást

Ez a kiállítás alaposan eltér a szokványostól. Ajtó helyett jurtán kell belépünk, aztán egy sötét folyosón suhogó, virtuális nyílzápor fogad bennünket. A kort embernagyságú bábuk illusztrálják, köztük látjuk a lányát az országért feláldozó IV. Bélát, a muhi csatáról animációs filmet nézhetünk, digitális kódexet lapozgathatunk, kipróbálhatjuk magunkon, milyen súlyú páncélzatot viseltek a tatár és a magyar harcosok, a fegyvereiket is kézbe foghatjuk, sőt a kiállításról saját fotónkkal ellátott digitális képeslapot is küldhetünk barátainknak. A tárlathoz készült egy interaktív CD-ROM, amely a kiállítás anyagának bemutatása mellett a számítástechnika lehetőségeit felhasználva még bővebb ismereteket nyújt az akkori életéről, közigazgatásról, történelmi helyetről.